

HAGE

MUZIEK
tiedelijk aangeboden

album 4 Bando
n-album 4
per-
schats 2
go 2
2

voor de helft van
open, niet voor
10 banden.

oot, Rotterdam

OM EN LITERATUUR

t verschijnt:

**Letterkunde en
ke Opvoeding**
DOOR
WIELENGA
Geb. f 4.90

len Boekhandel
Uitgeverij

IS-MU "HOLLAND"
t. 98 - Amsterdam

lender voor het
bijschrift op het
ilng. Het schuld

ageningen.

KONING

n Bijbelsche Ge-
isboek als van
NG vervoeft een
niet. Het goet
noot geillustreerd
werk als

**HEILIGE
TORIE**

van deze uitgaf,
e van den beken-
napschen Kluden-
is f3.90 en in
tempelband f5.40
port. De verha-
n Dr. Koning is
vlot als pitlig.
is dus voor kinderen
t-Nicolaasgeheek
uitemendheid.
prospectus bij De
telhaar, of lever
boek ter inzage.

SPRUYT
R RIJSWIJK (Z.H.)

H. HISTORIE

P AANGEBODEN
den Jona, 6 din f11
elstanden, 12 Ge-

charlel Gaben
st. 10 doelen f5
Predigten f12
nomen. Novi T. f22
Predigten f12
mm. N. Test. 10 din

landwoertboek
tertams, 2 din f12
n. Werk A. Test.
n f12

Test., 18 din f12
ulencyclopedie, 23

uterstaande
krijgbaar bij
STERS, te Utrecht.

rant „Allart
E 32 :: ROTTERDAM

u Jour vanaf f1.25
Lunch f2.—
rs f2.50, f3 en bu
met Wijn f3.—

3e JAARGANG No. 9 1 DEC. '22

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijtenlijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerker(s): Dr H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk; Prof. Dr F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Kuipers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thijss, Meppel; Dr H. Th. Vollenhoven, 's Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie: Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.	Drukkers-Uitgevers OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goss. Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.	Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling. Voor 't Buitenland en Ned. Indië f2.— per jaar. Advertentieën: 25 ct. per regel.
--	---	--

INHOUD: Reformatie-Mentaliteit. V. — Uit de Schrift: Bekend en geloofd (Joh. 17:8). — Kerkelijk Leven: De loofzang der Gemeene Gratie. III. Op gespannen voet met de historie. Ken puzzel. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Liberalisme of Bedrijfsorganisatie. VII. — Kuiper-Bibliografie. LIX. — Wijsbegeerte: In de school der Wijsbegeerte. V. — Literatuur en Kunst: Het genieten van Muziek. IV (Slot). — Zending en Evangelisatie: Zending onder de Mohammedanen. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

REFORMATIE-MENTALITEIT.

In het eerste artikel is herinnerd aan de beroeringen op kerkelijk, politiek en economisch gebied, die den kerk en reformatie deden geboren worden. Alleen op kerkelijk gebied is het tot reformatie gekomen en wel in een nieuwe Bijbelvertaling, pogingen tot herziening van den cultus, herziening van de positie der vrouw en opbloei van den evangelisatie-werk. Ook de uitgave van ons blad is daarvan een bewijs. Echter is voor reformatie noodig reformatie-mentaliteit.

Bij velen wordt reformatie-afkeer of reformatie-vrees gevonden. Hiertegenover reformatie-mentaliteit te wekken is noodig doel van ons blad. Om hierin te slagen is noodig, dat onze menschen zich nitspreken.

Het tweede artikel handelde over de revisie der belijdenisschriften. De bestaande symbolen kunnen moeilijk herzien of aangevuld worden, omdat daardoor hun historisch karakter zou worden aangetast. Wel zou het komen tot een nieuwe confessie een reformatorische daad zijn van den eersten rang. Doch daarvoor is het oogenblik nog niet aangebroken, de prediking moet eerst de nieuwe vragen brengen binnen de aandachtsfeer der gemeente, want belijden gaat aan belijdenissen vooraf. Immidels moet er tegen gewaakt worden, dat onze hand aan de belijdenisschriften niet een magische worde. Ten slotte worden eenige wenschen geuit inzake de catechismusprediking.

In het derde artikel werd er op gewezen, dat de prediking, als hoofdbestanddeel van onze eredienst, de voortdurende en omstandige aandacht verdient van allen, die naar voortdurende reformatie streven. Uitgaande van de stelling, dat de wel-sprekendheid nimmer heeft getierd op onze vaderlandschen bodem, werd eenige reformatie van den predikvorm wenschelijk geoordeeld. Laat de predikant met zijn gemeente den Bijbel lezen. Niet stichting, bezieling of ontroering, maar uitlegging werde in de eerste plaats van hem verwacht. In een korte toespraak blijve dan plaats voor een meer spontaan woord.

Het vierde artikel maakte eenige praktische opmerkingen over de viering van het Avondmaal en het gebed in de godsdienstvereenigingen. Verder werd gehandeld over het gezang der gemeente. Feitelijk zingen wij in de zongen, berijmde psalmen allen reeds gezangen. Invoering van een N.T.-gezang-bundel zal waarschijnlijk niet de voldoende geven, welke men er van verwacht, omdat de behoefte aan een spontane uiting van het geloofsleven er niet door bevestigd wordt. Daarom werd gepleit voor het zingen der psalmen, zooals zij onberijmd in in den Bijbel worden gevonden.

„Het geloof is een onrustig ding“. Deze spreuk van Luther en Kierkegaard is een gepast devies in het wapen der Reformatie. Vlakweg gaat deze gedachte in tegen onze gewone voorstelling. Wij zijn geneigd geloof te vereenzelvigen met rust, die zich naar binnen openbaart in de gemoedskalmte van een-altijd-gelukkig-altijd-blij-toestand en naar buiten in berusting in de omstandigheden om ons heen. Daarom zetten wij ons neer onder den kansel en zeggen tegen den prediker: „Sticht ons“. Daarom zetten wij ons schrap tegen „nieuwigheden“.

„Modern“ is nog in veler oogen niet maar hij, die den Christus der Schriften verwerpt; maar een preek, die afwijkt van het geijkte model en van de oude klanken, heet in den volksmond een „moderne“ preek, waarbij men dan terdege het woord modern in zijn kerkelijke beteekenis gebruikt. Nu ja, waarom zouden wij ook niet gerust zijn? Wij hebben de zuivere leer, plechtig met het Voort Dordracen bekraftigd. Wij hebben de zuivere kerkregering, in Scheiding en Doleantie op de reformatie veroverd. Wij hebben vele, volle kerken en een keur van knappe predikanten. Wij verzorgen onze armen, onderwijzen onze jeugd en rijpere jeugd en verplegen onze zieken. Wij hebben een Koningin uit het oude Huis van Oranje en christelijke ministers. Den schoolstrijd hebben wij goeddeels gewonnen. Natuurlijk, wij moeten pa-maat blijven, om dat alles te consolideeren. Maar hebben wij overigens geen reden tot rust?

O, ik zou gerust zijn en u zoudt gerust zijn, als het geloof er niet was. „Gij weet, het geloof is een onrustig ding.“ Het dwingt den mensch zijn stichting te peilen op den bodem. Het hitst den mensch tegen zichzelf aan, zoolang, tot zijn stille stichting in het heete hijgen overgaat. Het hitst den mensch tegen de dingen aan, tot zijn berusting sist en smelt in de vlam van het heim-wee. Het hakt de palmen van Elim om, opdat ons een perspectief geopend worde op Jeruzalem. Het „ontziet“ niets en „herziet“ alles. Het plaatst de moeilijkheid, waar wij vandaag omheen loopen, morgen weer vlak voor onze voeten. Het stoort onze nachtrust zoolang, totdat we Eli en Samuel verstaan. Het jaagt ons zoolang op, totdat wij niet langer rusten in welke werkelijkheid ook, maar alleen in het ideaal!

Wie door de passie naar het ideaal is aange-stoken, kan ook niet kalm rusten in de openbaring van ons christelijk leven, zooals zich dat heden aan ons oog voordoet. O zeker! men heeft gelijk: wij staan boven dit en boven dat, boven deze en boven die. Som het maar op, broeder, ik ben het alles met u eens. Maar voelt gij er dan niets van, hoe jammerlijk ver wij staan onder ons ideaal? En als ik dat soms zeg met 'n tikje ironie, begript gij dan niet, dat een verlorgen snarl trilt achter mijn woorden?

De mij toegestane ruimte heb ik hijkans ver-schreven. Laat ik nog eenige tekorten mogen aan-schrijven. Er is in onze kringen een tekort aan evangelisch besef. Wij zitten neer in onze kerken, wij sluiten onze deuren onder het gebed, onze assistenten waken voor de handhaving der orde. Een dronken man nemen wij in zijn kraag en zetten hem er uit. Wij knikken elkander dankbaar toe, dat wij „bij het volkje“ behooren. Wij rusten er in, dat de duizenden, die ons voorbij stroomen, naar de hel gaan. Als een broeder of zuster tot een val komt, maken wij bekend, dat er „zulk een zondaar“ voorkomt in het midden der gemeente. En wij fluisteren tegen elkander: „Wie is het?“ En onder den nazag nemen wij ons voor het naadje van de kous te weten te komen. O, als ik ons zoo zie zitten met onze opengeslagen kerk-boeken, moet ik altijd denken aan dien anderen kerkgang: „En alle de tollenaars en de zondaars naderden tot hem om hem te hooren“. O, wij vinden het alles goed, als wij het in den Bijbel lezen. Wij begrijpen niets van Petrus, dat hij de kinderen van Jezus wilde afhoeden. Wij vinden het zoo raak, als de Heiland tegen degenen, die de overspelster willen steenigen, zegt: „Kijk eerst maar eens naar je eigen!“ Den oudsten zoon uit de gelijkenis vinden wij onuitstaanbaar. En in 1922 doen wij ieder oogenblik precies het omgekeerde van wat de Heiland deed in de dagen Zijner om-wandeling. Wij zeggen: de kerk voor ons, de Bijbel voor ons, de Heiland voor ons, de hemel voor ons. Maar zal de Goede Herder niet de negen en negentig schapen „in de kerk“ verlaten, om „in de wereld“ het ééne, afgedwaalde te gaan zoeken?

Er is in onze kringen een gemis aan occult besef. In de wereld bloeit het occultisme. Maar in wezen is het occultisme het monopolie van het volk Gods. Eigenaardig komt dit uit in het boek Daniël. Als de droomenutleggers te Babel voor een waarachtige verborgenheid komen te staan, schudden zij van „neen“ tegen Nebukadnezar en wijzen naar boven. Hoe vreemd doet ons de be-kenenis aan: „daar is niemand anders, die dezelve voor den koning kan te kennen geven dan de goden, welker woning bij het vleesch niet is“. Als later de wijzen weer machteloos staan, is het de heidensche koningin, die troost: „Daar is een man in uw koninkrijk, in wien de geest der heilige goden is“. O, wat hebben wij nu aan de wereld te zeggen? Wij loopen precies aan den leiband van de ongeloofrige wetenschap. Als iemand iets bij-zonders ervaart, zeggen wij rap: „Zij is hysterisch“. En wij kijken glunder, omdat wij zoo goed „bij“ zijn. En toch konden wij zooveel vertellen en voor

de zoekende en tastende menschheid den Bijbel openen. Ze vertellen van den Meester-Droomer, van Daniël den visionair, van Jozef, den droomer uit Nazareth, van de hemelvisioenen van Paulus en Johannes. Wij zouden kunnen spreken van de voorspelling aan Luther in 1509, de droomen van den keurvorst, de voorspelling van Lefevre aan Calvijn in 1534. Wij zouden er op kunnen wijzen hoe occult onze calvinistische beschouwing is, een kerk zonder zichthaar hoofd, een cultus zonder beelden en schilderijen. Wij zouden ons geloof met Calvin's woorden kunnen omschrijven als „een zien van den Geest met den geest“. En niet het minst zouden wij hebben heen te wijzen naar de teekenen en wonderen der laatste dagen.

Er is in de derde plaats een tekort aan so-ciaal besef. Wij zijn op dit gebied zoo ont-zaggelijk platvloersch. Wij leven in wat men noemt „godsvrede“ met het bestaande, wij leven op voet van vrede met den oorlog, met de verscheuring der volken, met de nijpende misstanden op maat-schappelijk gebied. Terwijl duizenden langzaam ver-kommen, brengt onze pers ons in vale kolon-nen op de hoogte van het toilet der Koningin: H. M. droeg een beige mantel, een hoed met een algrete, een witte voile, een zeeegroene japon, en zoo leutert men voort. Zouden wij niet liever eens letten op die ouwe ziel met het kapothoedje en de keelbanden, in de versleten pelerine en de afgetrapte schoenen? Ons volk is zeker een Oranje-lievend volk — meer oranje-geind dan monarchis-tisch zelfs — maar in die banen moet haar liefde niet geleid worden en nu minder dan ooit. Eens reed ik in den vroege morgen weg uit een Gro-ningsch dorpje. Het laatste dorpsbeeld, dat lang-zaam aan mijn oogen ontgleed, werd gevormd door een molen en een kerk. De molenwieken draaiden lustig rond, de kerkspits wees onbewogen naar boven. Het is mij steeds bijgebleven als het beeld van de twee beginsels, het een, dat met alle winden meedraait en steeds verandert naar de immer wis-selende mogelijkheden, het ander, dat met geen haar minder tevreden is dan met het ideaal.

O, ik vind het niet erg, dat wij onze idealen niet aanstands verwezenlijken kunnen, maar ik vind het erg, dat wij vaak geen idealen meer schijnen te hebben. Dat wij ons bij deze vreeselijke wereld neerleggen en vinden, dat het toch eigenlijk zoo erg niet is. Dat wij ons beginsel niet als een toorts dragen door deze donkere tijden, maar het ons als een veiligheidsnachtpitje is, waarbij wij indommelen. Bezuiniging zij noodig, bezieling echter veel meer!

Eindelijk, er is een tekort aan apocalyp-tisch besef in onze kringen. En eigenlijk ver-klart dat alle andere tekorten. Want wij hebben vele perspectieven, inplaats van het ééne per-spectief: den komenden Heer. Wij berekenen vele mogelijkheden, inplaats, dat wij ons richten naar de eene zekerheid: Jezus komt. En daarom is elke berekening een verrekening. Als wij het beeld van den komenden Heer uit het oog verliezen, doen wij niet aan evangelisatie, want „onze kerk zal er wel geen voordeel van hebben“. Dan lachen wij als verlichte menschen om occulte dingen, omdat de tijd van „bloed en vuur en rookdamp“ door ons naar het verre verschiet is verschoven. Dan verkilt onze sociale erbarming, omdat wij steeds maar rekenen hoelang wij met onze penningen nog wel „toe“ moeten. Dan wordt onze godsdienst repe-teeren in plaats van verwachten. De bekende De Liefde schreef eens in een nieuwnjaarsbrief: „Mocht dit jaar het laatste der wereld zijn“. Verstaan wij nog wel iets van deze stemming?

De verwachting van den komenden Heer is ook de sterkste pleitreden voor Reformatie. Als zij wor-telt in bepaalde tijdsomstandigheden heeft zij geen levenskans. Zoodra neemt de loop der zaken geen keer of de angst-reformatie slaat om in reformatie-angst. Dan worden wij monotone lofzangers op den ouden tijd en zouden de wijzers der wereld-klok wel willen terugzetten. „Maar gij weet het geloof is een onrustig ding“. Het drijft ons er telkens